

เทศน์อบรมฆราวาส ณ วัดป่าบ้านตาด
เมื่อวันที่ ๒๗ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๔๗

เล็งธรรมเสมอ

ก่อนจ้งหัน

การปฏิบัติธรรม คือจิตตภาวนาเป็นสำคัญ ขอให้ใช้ความสังเกตความเพียรของตนเองเสมอ ผู้ปฏิบัติจะได้ผลไปเรื่อยๆ ถ้าสักแต่ทำอะไรๆ ใช้ไม่ได้นะ ที่สำคัญก็คือที่พูดแล้วนั้น สติเป็นสำคัญมาก ปัญญาจะติดแน่นกันไป จะออกเป็นเวลาๆ แต่สตินี้เป็นพื้นฐานตลอดสำหรับความเพียรทุกชั้น จนกระทั่งถึงขั้นมหาสติมหาปัญญา จะปราศจากสตินี้ไม่ได้เลย การภาวนาก็ให้สังเกตตัวเอง สำหรับเราอยู่ในวัยนี้การขบการฉันทเป็นสำคัญ ขอให้ท่านทั้งหลายพิจารณาธรรมกับลิ้นกับปากมีคุณค่าต่างกันอย่างไร คนในวัยนี้ พระในวัยนี้ ลิ้นปากจะเหนือธรรมไปตลอดนะ อันนั้นก็ดี อันนี้ก็ดี พัดเข้าไปๆ ขึ้นหมอนแล้วเหมือนหนูขึ้นเขียง กินมากต้องนอนมาก ชี้เกี่ยจมาก

ถ้าไม่กินก็ไม่ได้ จะทำยังไง เราต้องใช้ความพินิจพิจารณาบังคับกันไว้เสมอนั้นแหละ อย่าให้เป็นไปตามลิ้นตามปาก ความอยากไปจากลิ้นจากปากนี้มันเป็นอันตรายต่อธรรม ให้บังคับกันไว้เสมอสำหรับคนในวัยนี้ บังคับไว้เพื่อธรรมๆ อย่าเห็นลิ้นปากยิ่งกว่าธรรมจะก้าวไม่ออก ขอให้หนักแน่นในธรรมเสมอ การอยู่การกินใช้สอยนี้เราเคยกินมานาน้อยแล้ว ไม่เห็นวิเศษวิโสอะไร แต่การประกอบความเพียรด้วยความเข้มข้นตั้งอกตั้งใจนี้ จะเห็นผลเป็นลำดับลำดับไป สมความมุ่งหมายกับเราที่มาปฏิบัติธรรม ขอให้ท่านทั้งหลายพิจารณา

การอดจริง ๆ นั้นรู้สึกว่าจะหนัก แต่ก็จำทนสำหรับผู้ที่ต้องการอย่างแน่นหนัก ๆ มักจะอด แต่อดนั้นอย่าอดมากไปนัก ผมเคยเดินมาก่อนท่านทั้งหลายแล้ว จึงได้เอามาสอนท่านทั้งหลาย การผ่อนอาหารนี้เหมาะ แต่การอดนั้นเป็นที่หนึ่ง แต่มีลำบากอยู่บ้างเป็นธรรมดา ขอให้นำสิ่งเหล่านี้ไปพิจารณาเทียบเคียงตนเอง อย่าเห็นแก่ลิ้นแก่ปาก อย่างนี้ใช้ไม่ได้นะ ขอให้ปฏิบัติด้วยความสนใจสังเกตความเพียรของตนเอง สตินี้เป็นพื้นฐานอย่าปล่อยอย่างว่าง จะทำหน้าที่การงานอะไรให้มีสติติดแน่น เรียกว่าเป็นสัมปชัญญะอยู่ในตัว ก็ไม่เสียความเพียร ทำอะไรก็ขอให้ทำด้วยความมีสติ มีสัมปชัญญะอยู่กับตัว เป็นนักภาวนาต้องเป็นนักสังเกตไปด้วยกัน ถ้าไม่สังเกตจะไม่ได้เรื่องได้ราวอะไร

เวลานี้ศาสนาหย่นเข้ามาๆ ถ้าใครไม่ตั้งอกตั้งใจให้เป็นเกาะเป็นดอนที่พึ่งของตนเองได้ ก็จะเป็นทะเลมูตรทะเลคูไปตามๆ กันหมด โลกนี้หาความหมายไม่ได้ อย่างเราถือพุทธศาสนาก็มีแต่ชื่อ แต่หาความหมายไม่ได้สำหรับชาวพุทธเรา แล้วชาวพระเราก็มีแต่ผ้าเหลืองโกนผมโกนคิ้ว ไม่มีความหมายอีกเหมือนกัน เป็นชั้นๆ เข้ามาถึงนักปฏิบัติ มีแต่ผ้าสีแก่นขนุน ไปที่ไหนก็โก้กว่าตัวเป็นกรรมฐาน อันนี้ก็ใช้ไม่ได้เหมือนกัน มีจุดอยู่ที่ใจกับธรรมจذبกันเสมอ เราจะคอยรู้ผิดรู้ถูกเป็นลำดับตามขั้นตามภูมิมาตั้งแต่เป็นฆราวาสชาวพุทธ ชาวพระและพระปฏิบัติ เป็นชั้นๆ เข้าไปอย่างนี้ เราจะได้ผลประโยชน์จากพุทธศาสนาไปครองตัวๆ จะไม่ลุ่มจมฉิบหายไปต่อหน้าต่อตาพระพุทธเจ้า ที่เรียกว่าพุทธศาสนาครองหัวใจ แต่เราแหวกลงนรกด้วยความประมาท ความไม่มีสติสัง ความไม่พิจารณา เป็นความเสียหายสำหรับเราเอง

พระพุทธเจ้าประทานพระโอวาทให้แล้ว เพื่อเราได้นำไปปฏิบัติเป็นมฆมังคลแก่เรา แต่กลับกลายเป็นอย่างอื่นไปเสีย พระพุทธเจ้าไม่ได้ขาดทุนนะ พระพุทธเจ้าไม่ได้ตกนรกอเวจีที่ไหน พวกเรานี้แหละพวกที่จะเข้าสู่สงคราม ท่านสอนวิธีการรับทุกข์อย่างไว้ด้วยอรรถด้วยธรรมโดยดี ขอให้นำไปปฏิบัตินะ วันนี้เทศน์เรื่องนี้อย่างย่อๆ ให้พระปฏิบัติเราฟัง ให้ได้เป็นสิริมงคลแก่ตนของตนแล้วไปที่ไหนจะเป็นมงคลไปทั่วบ้านทั่วเมืองนั้นละ ถ้าผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบไปที่ไหน เพราะใจเย็น ใจมีขอบเขต ใจมีสติ จะเย็นตัวเองแล้วก็เย็นกับผู้เกี่ยวข้องไปตลอด ให้พากันจำเอานะ ที่นี้จะให้พร

หลังจ้งหัน

ภูวณินได้ส่งอาหารเป็นประจำ ดูเหมือน ๒๐ ปีมาแล้วนะ วัดถ้ำภูวณินมีพระมาก แต่ก่อนอย่างมากแค่ ๓ องค์ เพราะที่โคจรบิณฑบาตไม่มี อาศัยบ้านคนจนอยู่ในป่าในเขา ท่านอุทัยท่านอดุสสำหรับอยู่นั้น เราก็ได้ทราบเรื่องราวมานานพอสมควร แต่ไม่มีโอกาสที่จะไปดู ที่นี้พอได้โอกาสก็ไปดูที่ว่ามีคนมาแล้ว พระมาแล้วให้ฟัง ว่าสถานที่นั้นเหมาะสมมากทีเดียว แต่พระอยู่ไม่ได้ อยู่ได้เพียงสองหรือสามองค์ อยู่ก็ต้องอยู่เขียมๆ ขาดๆ เขินๆ ได้เพียงสองสามองค์ว่างั้น เราจึงได้ไปดู พอได้โอกาสก็ไป ลงรถบัสแล้วไปเลย ตระเวน แต่ก่อนแข็งแรง ยังหนุ่มน้อยอยู่ พอลงรถบัส ออกแล้วไปเลย ตระเวนภูเขาภูวณิน ไปดูหมดเลย โห มีแต่ที่ที่เหมาะสมๆ ทั้งนั้น ที่บำเพ็ญสมณธรรม สมชื่อสมนามที่เขาเล่าลือว่า

สถานที่เหมาะสมมาก พระมาแล้วให้ฟัง ประชาชนก็มาแล้ว ประชาชนชาวพุทธเรานี้แหละ ว่าเหมาะสมมาก ไปดูแล้วเหมาะสมจริง ๆ

มาก็เอากันเลยกับอุทัย ประหนึ่งว่าทำสัตยาบันสัญญากันโน้นแหละ ประหนึ่งว่าเป็น อย่างนั้น คือเอาจริงจัง พอมาถึงที่พักแล้วก็บอกกับท่านอุทัยเลย ผมไปดูหมดแล้ว สถานที่นี้เหมาะสมมาก พระจะมาจำนวนมาคนน้อยเพียงไรได้ตลอด เหมาะสมทั้งนั้น ตั้งแต่นี้ต่อไปท่านจะรับพระมาคนน้อยเพียงไร เอ้า รับ ผมกลับไปนี้จะจัดอาหารส่งมาให้เลย ตั้งแต่ นี้ต่อไปพระจะมาเท่าไร ถ้าเป็นผู้ตั้งหน้าตั้งตาปฏิบัติดีสมกับสถานที่นี้แล้ว เอ้ามาผมจะรับ เลี้ยง ตั้งแต่บัดนั้นมาก็จัดของส่งเสียเดือนละครั้ง ๆ เป็นประจำ พระจึงมีจำนวนมากตั้งแต่ บัดนั้นมา

อาหารการขบฉันไม่ให้อด เราส่งเสียเอง พระมากเท่าไรเราก็ไม่ว่า เพราะบอกแล้ว ว่า เอ้ามาเท่าไรให้มาเราจะรับเลี้ยง เรียบอกอย่างนั้น ถ้าเป็นพระตั้งใจปฏิบัติแล้วให้มา ให้ ท่านคัดเลือกด้วยดี ถ้าพระโกโรโกโสอย่าให้อยู่นะ ให้โล่งภูเขาให้หมด บอกอย่างนั้นนะ เรา มันเสียศักดิ์ศรีของภูเขาเรา ว่าอย่างนั้นแหละ ถ้าตั้งใจปฏิบัติดี เอ้ามา เพราะสถานที่นี้ เหมาะสมมากทีเดียว จะรับพระเณรได้มากขนาดไหนก็ไม่ขัดข้องในสถานที่พักที่อยู่ นั้นละ ท่านจึงได้รับพระเณรมาจนกระทั่ง ดูท่านจะยึดเอา ๓๐ องค์กรเป็นจุดศูนย์กลาง มีลดกว่านั้น บ้าง สูงกว่านั้นบ้าง ๔๐ บ้างบางทีนะ แต่อยู่ในจุด ๓๐ ส่วนมาก เรื่อยมาจนกระทั่งทุกวันนี้

พระไปอยู่นั้นก็ดังที่ว่าจริง ๆ คือท่านมีความตั้งอกตั้งใจเป็นพื้นฐานอยู่แล้ว พอตก ค่ำมาท่านก็เอาเทพมาเปิดฟัง ท่านมารวมกันนั่งฟังเทพ นั่งภาวนาฟัง ส่วนมากก็เป็นเทพ ของเรา ฟังเทศน์แล้วก็นั่งภาวนาไปด้วย อย่างน้อยวันละกัณฑ์ ๆ เป็นประจำ พอฟังเสร็จ แล้วองค์ไหนจะลุกไปก็ได้ หรือจะนั่งภาวนาต่อไปก็ได้ ตลอดมาจนกระทั่งทุกวันนี้ เราจึง ตัดขาดไว้ทุกสิ่งทุกอย่างเพราะเราจะส่งเสริมพระให้ทรงอรรถทรงธรรม ทรงมรรคผล นิพพานตามเยี่ยงอย่างของพระพุทธเจ้าและสาวกที่ท่านพาดำเนินมา และสั่งสอนเราใน สถานที่เช่นนั้น เราจึงต้องบอกอย่างเด็ดขาดเลย เราก็บอกอย่างนั้น เพื่อไว้เสมอ ๆ บางทีก็ พระมาจากข้าง ๆ ที่นั่นที่นี่ มาติดต่อขอไปจากท่าน เรียบอก เอ้าให้ท่านไป ผมจะไปเที่ยวส่ง ชอกแซกไม่ได้ มาให้จุดเดียว เพราะเราจัดไปนั้นเราเผื่อไปทั้งนั้น เผื่อ ๆ ไป ถ้าขาดเงินให้ บอกไปทันทีไม่ต้องเกรงใจ ผมจะส่งมาทันทีเหมือนกัน บอกอย่างนั้น

เพราะฉะนั้นจึงส่งไปเป็นประจำไม่ให้ขาด ไม่ให้บกพร่องเลย ไปที่ไรตามทุกที่พระมี เท่าไร ๆ เขาก็มาบอกเราเพื่อจะจัดอะไรให้ถูกต้อง วันนี้อร ๔ คันละ วันนี้นำไปรด ๔ คัน รด ปีกอ๊บบองขึ้น เขาเรียกบองขึ้นสูง ๆ เต็ม ๆ รดปีกอ๊พ ๓ คัน รดหกล้ออีกคันหนึ่ง นั้นก็

บองขึ้นเหมือนกัน ใส่เต็มเลยๆ รถ ๔ คันใส่เต็มเอี้ยดๆ อย่างนั้นเป็นประจำ บอกถ้ำรถไม่พอเอามาอีก ไม่พอกับของที่จะไปให้พอดีกับวัดนี้ เขาบอกพอๆ บอกก็บอกอย่างนั้น เพราะนิสัยเราพูดจริงๆ เราไม่ทำชู้ๆ สักแต่ว่าผ่านมือไป ไม่เอา เราไม่เคยทำอย่างนั้น เพราะฉะนั้นใครมาทะเลาะแหะต่อเราจึงได้ถูกดูเอา

นี่ก็บอก อาหารให้หาแต่ของดีๆ เรื่องหมดเรื่องสิ้นเรื่องเปลือง เขาไปแต่ละครั้งๆ นี้เราไม่เคยถามตั้งแต่โน้นมานี้ ๒๐ กว่าปีแล้ว เราไม่เคยถามว่าไปครั้งหนึ่งหมดเท่าไร ไม่เคยมี ถ้าเราถามอย่างนั้นก็เรียกว่ายังมีหิ้งมีหรงอยู่ใช้ไหมล่ะ เปิดโล่งเลยเอาให้เต็มรถ เอาของดีๆ ทั้งหวานทั้งคาวเขาจัดไปพร้อมกันเลย คันไหนเป็นผลไม้ก็เต็มรถไปเลย ชนิดต่างๆ ให้เขาหาเอง อาหารหาตั้งแต่ของดิบๆ ดีๆ เครื่องกระป๋องกระป๋องให้มีครบหมดเลย เป็นอย่างนั้นมาเป็นประจำ เวลาเอาของลงแล้วเหมือนภูเขาลูกหนึ่ง บางคนเขามาเห็น โอ๊ยมาจากไหน เขาบอกอาจารย์มหาบัว โอ๊ย ก็เป็นอย่างนั้นแล้ว บางคนเขารู้นิสัยเขาก็ว่าจั้นโห อาจารย์มหาบัวถ้าทำอะไรแล้วทำเล่นไม่เป็น ถ้าเขาไม่รู้เขาตกตะลึงนั่นละ

เพราะของไปนี้ ๔ คันรถเต็มเอี้ยด กองพะเนินเทินทึก อย่างนั้นเป็นประจำ ทุกอย่างไม่ให้บกพร่อง อาหารเป็นพื้นที่เราสั่งตายตัวก็ประเภทข้าวสาร น้ำตาล น้ำปลา น้ำมันพืช อาหารสำเร็จรูปพวกอาหารกระป๋อง นี่เป็นพื้นเลย ส่วนนอกนั้นให้เขาหาเอง พวกอาหารสด อาหารยาว อาหารสดฉั่นได้วันสองวันก็หมด อาหารยาวเช่นอย่างกุนเชียงอย่างนี้ฉั่นได้นาน ฟาดไปเป็นถุงๆ ไปเลย เป็นอย่างนั้นละ

โรงพยาบาลมหาเรานี้ก็เหมือนกันอีก แบบเดียวกัน ไม่เคยถาม ที่ถามได้ถามเรื่องน้ำมันหนหนึ่งเท่านั้น เห็นน้ำมันเต็มรถมานี้ใส่ถังใหญ่ๆ ๒๐๐ ลิตร โห้ รถบรรทุกอะไรเต็มรถ เขาบอกถึงน้ำมัน เอามาใส่ปั้ม โห้ มากขนาดนี้เทียว เต็มรถมาเลย เป็นถึงๆ เข้ามา มันมาสัมผัสก็เลยถาม น้ำมันที่เต็มรถให้เขานั้นเดือนหนึ่งหมดประมาณเท่าไร เขาบอกห้าแสนนั่นก็อย่างนั้น เพียงน้ำมันก็เดือนละห้าแสนกว่าแล้ว นอกนั้นเราไม่นับ มีเท่าไรทุ่มลงๆ อย่างนี้ตลอด โรงพยาบาลต่างๆ มาให้เสมอกันหมด ที่พิเศษก็เสมอกันหมดอย่างนั้น เมื่อมีอยู่แล้วเราจะไม่อดไม่อันการให้ทาน

สั่งทางภูวาก็แบบเดียวกันกับนี้ อันนี้เราดูแลอยู่เรื่อย แต่ก็ไม่ได้เดือนเขาแหะละ เพราะเราสั่งไว้อย่างเด็ดขาดทุกอย่างไม่ให้เคลื่อนคลาด ว่าอะไรเป็นอันนั้น จริงจ้งทุกอย่างเรามีพอที่จะสงเคราะห์ผู้ยากจนได้ก็ต้องสงเคราะห์กันไปคนเรา เรามีเรามองดูแต่พุงเราใจของเราไม่ถูก ต้องดูคนทุกซัคนจน เราอยู่ร่วมกันทั่วโลก อาศัยกันทั้งนั้นแหะละ โลกอันนี้โลกอาศัยกัน นับแต่มหาเศรษฐีลงมาหาคนทุกซัคนจน อาศัยกันทั้งนั้น อยู่โดดเดี่ยวไม่ได้

มนุษย์เรา จึงเรียกว่าสัตว์หมู่สัตว์พวก สัตว์สี่ขาลาด อยู่คนเดียวไม่ได้ ต้องอาศัยกัน เมื่ออยู่ด้วยกันก็ต้องเห็นคุณค่าของกันและกัน เห็นโทษแห่งความสี่ขาลาดของตนแล้วอยู่ด้วยกันได้

อย่างไรในวัดนี้มันเป็นครอบครัวเดียวกันเลย ของอะไรๆ ตกมาไม่ให้มาถามเรา ใครต้องการอะไรเอาไป ให้ใช้ด้วยความเป็นธรรม นั่น ธรรมต้องครอบไว้เสมอ อย่าให้เลย ธรรม ใครจะเอาอะไรไปๆ ของมีมากน้อยไม่ต้องมาติดต่อมาถามเรา เราสั่งขาดเลย มีอะไรๆ ใครเอาไปใช้ๆ หรือจะจัดแจกจ่ายไปทางไหนก็แล้วแต่พิจารณากัน เราว่าอย่างนั้นแหละ สั่งขาดไปเลยทุกอย่าง

พูดถึงเรื่องวัดนี้ เราพูดตามความสัตย์ความจริงที่เราได้ผ่านมา เรียกว่าทั่วประเทศไทยละ เรานี้เป็นนักเที่ยวจริงๆ ทั่วประเทศไทย ไปที่ไหนวัดไหนๆ มันก็ทนไม่ได้ละจะมาขึ้นอยู่กับวัดนี้ว่าเป็นนักเสียสละ ว่างั้นเลย วัดนี้เป็นวัดเสียสละจริงๆ เราผ่านไปหมด มันก็อดพูดไม่ได้ เพราะเราไม่ได้พูดด้วยการจะยอตนเหยียบตนนะ พูดด้วยความเป็นธรรม มันก็มาขึ้นอยู่ที่นี้ ที่ไหนๆ ก็มาขึ้นอยู่ที่นี้ เราช่วยเต็มเม็ดเต็มหน่วย เพราะในหัวใจเราไม่มีอะไร เราเปิดโล่งหมด มีแต่ความเมตตาครอบไว้ๆ หมด เพราะฉะนั้นอะไรที่เก็บไว้ด้วยความหึงหวง จึงไม่มีสำหรับวัดนี้ ไม่มีเลย มีแต่เปิดโล่งๆ แบบมือตลอดๆ

การสงเคราะห์ให้ทานเรียกว่าไม่ให้มีอะไรเก็บในวัดนี้ สงเคราะห์ให้ออกหมดเลย อันใดเก็บไว้ๆ เพื่อสงเคราะห์ อย่างที่โกดัง แนะ เก็บไว้ก็เพื่อสงเคราะห์เป็นระยะๆ ส่วนอื่นๆ ที่อะไรมีมานี้แยกออกหมด ทานหมดไม่เก็บไว้เลย ห้ามเด็ดขาดเลย เพราะเราไม่สั่งสมอะไรนี้ พระพุทธศาสนาพระพุทธเจ้าเลิศเลอในการเสียสละต่อโลกต่อสงสาร ไม่เช่นนั้นเป็นศาสดาไม่ได้ ต้องกว้างขวางสมความเป็นศาสดา ความเมตตาก็ครอบโลกธาตุ การเสียสละก็ต้องเป็นแบบเดียวกัน ไม่ว่าพระพุทธเจ้าพระองค์ใดแบบเดียวกันหมด นักเสียสละอยู่กับพุทธะ พระพุทธเจ้าแต่ละพระองค์ๆ เป็นที่หนึ่ง ท่านดำเนินมาอย่างนั้น นี้ละศาสนา จึงเป็นศาสนาที่เขินสุดยอดเลยพุทธศาสนาของเรา มีความเสียสละ ใครนับถือนับถือพุทธศาสนาเข้าหากัน นับถือด้วยความเป็นธรรมนะ ไม่ใช่ นับถือสักแต่ว่าพูดเป็นลมปากเฉยๆ นับถือด้วยความเคารพเลื่อมใสจริงๆ นี้สนิทกันหมด โลกเรานี้ไม่มีชาติชั้นวรรณะ ไม่มีฐานะสูงต่ำ หรือว่าภาคันนั้นภาคันนี้ ประเทศนั้นประเทศนี้ไม่มี เข้าถึงกัน สนิทกันได้หมด ตายใจกันได้

นี้ละธรรมเป็นเครื่องสมาน ไม่ใช่ธรรมเป็นเครื่องทำโลกให้แตกแยกนะ ธรรมไม่มีเรื่องทำโลกให้แตกแยก มีแต่ความสมัครสมานให้กลมกลืนสามัคคีดีงามไปด้วยอรรถด้วยธรรม ตายใจกันได้ ไม่ว่าส่วนย่อยส่วนใหญ่ตายใจกันได้หมด แม้ที่สุดสามภรรยาก็ตายใจ

กันได้เพราะธรรมครอบไว้แล้ว ใครก็รู้จักของใครของเราเท่านั้นพอ นั่นละเรื่องธรรมเป็น
 อย่างนั้น จึงเป็นที่ตายใจได้ ใครไม่รู้ว่าธรรมเป็นยังไง ให้ฟังเสียนะ ก็เทศน์มานานแล้วนี่
 ธรรมเป็นอย่างนั้น เป็นเครื่องสมควรสมานธรรม ไปที่ไหนเย็นไปหมดๆ

เครื่องหมายของการเสียสละที่ออกเป็นวัตถุก็คือการให้ทาน การเสียสละ
 เครื่องหมายของพุทธศาสนาเราคือการเสียสละนี้เป็นสำคัญ ความตระหนี่เป็นภัยและเป็น
 กิเลส ความเสียสละนี้เป็นคุณเป็นธรรม เมื่อมีการเสียสละอยู่แล้วไม่ว่าผู้ใหญ่ผู้น้อยทุก
 สถานที่เย็นใจกันทั้งนั้น ตายใจกันได้คนเรา ยกตัวอย่างเช่นวัดป่าบ้านตาด มีกี่ประเทศมา
 อยู่ที่นี่เต็มไปหมด เป็นเหมือนอวัยวะเดียวกัน เพราะแบบฉบับของธรรมประสานถึงกัน
 หมด มีน้ำใจอย่างเดียวกัน มีแก่ใจๆ ด้วยกัน ไม่มีคำว่าถือศรีถือศักดิ์ไม่มี ถือความ
 ถูกต้องดีงาม สมควรสมาน ความเมตตา ความเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกันเป็นสำคัญ นี่
 เรื่องของธรรมเป็นอย่างนั้น ธรรมอยู่ที่ไหนจึงสมานได้หมดๆ

พุทธศาสนานี้ไม่มีขอบมีเขต ไม่มีหิ้งมีหวง ไม่อวดอำนาจศาสนาของตน
 นอกจากนั้นเราก็ไม่ค่อยได้เรียนศาสนาอื่น ๆ เป็นยังไงบ้างท่านทั้งหลายพิจารณาเอง
 สำหรับเราไม่ค่อยได้เรียน แต่พุทธศาสนาเราเรียนสุดกำลังของเราแล้ว จึงได้นำมาพูดเต็ม
 ปากนั่นแหละ เรื่องพุทธศาสนานี้หาที่ค้านไม่ได้ตลอดมาเลย ถ้าว่าพูดถึงธรรมะก็ชั้นต่ำ ชั้น
 กลาง ชั้นสูง ชั้นละเอียดสุดยอด ไม่มีที่ต้องติเลย เรียบไปหมดเลย ถูกต้องดีงามไปหมด
 ท่านจึงเรียกว่าสวากขาตธรรม ตรัสไว้ชอบแล้วทุกอย่าง การดำเนินก็ชอบมาแล้ว
 พระพุทธเจ้าของเราตรัสไว้ก็ชอบ รู้มาจากความรู้ที่ชอบสุดยอดแล้ว มาสอนโลกก็เป็นธรรม
 ที่ตรัสไว้ชอบแล้ว ดีงามทุกอย่างถ้าใครนำไปปฏิบัติ นอกจากมันฝืนธรรมเท่านั้นแหละ มัน
 จึงไม่ดี ถ้าใครฝืนธรรมไม่ดีแหละ

ให้ต่างคนต่างปฏิบัติตัว ให้เล็งธรรมเสมอ อย่าเล็งความคิดความเห็นของตัวเอง
 ทิฐิมานะจะเกิดขึ้นนะ ให้เล็งดูธรรมแล้วดึงเข้าไปหาธรรมๆ ทุกอย่างที่เป็นพิษเป็นภัยต่อ
 ธรรมจะสงบตัวลง ธรรมจะก้าวหน้าออกไปเป็นความสงบร่มเย็น ออกไปภายนอกประสาน
 ได้หมดเลย นี่เรียกว่าธรรม ให้พากันจดกันจำเอาไว้นะ เราเป็นลูกชาวพุทธขอให้รู้หลัก
 สำคัญความเลิศเลอของพุทธศาสนา เฉพาะอย่างยิ่งจะรู้ที่ใจนะ ใจนี้ประกาศก้องขึ้นเลย
 ที่เดียว

ไม่ว่าพระพุทธเจ้าพระองค์ใดตรัสรู้ที่พระองค์ พอจ้ำขึ้นภายในใจนี้วิ่งถึงกันหมดเลย
 เชี่ยว ดังที่เคยพูดให้พี่น้องทั้งหลายฟัง เหมือนแม่น้ำมหาสมุทร เวลายังไม่ข้ามมหาสมุทรก็
 มาจากคลองนั้นคลองนี้ มาจากบนฟ้าอากาศ พอเข้าสู่มหาสมุทรแล้วเป็นมหาสมุทรอัน

เดียวกันหมด ไม่ต้องถามถึงกัน น้ำมหาสมุทรเป็นอันเดียวกันหมดเลย ไม่ต้องไปถามถึงกัน ว่ามหาสมุทรตรงไหนจุดไหนเป็นยังไงไม่มี เป็นมหาสมุทรอันเดียวกัน

จิตของท่านผู้บริสุทธิ์ถึงธรรมแท้ เรียกว่าหาวิมุตติ-มหานิพพานแล้วเป็นอันเดียวกัน ท่านไม่ต้องไปถามหาพระพุทธเจ้าพระองค์ใดๆ เลย จำขั้นนี้มันถึงกันหมดเลย เคยเห็นหน้าเห็นตา ไม่เคยเห็นไม่สำคัญ อันนี้แลคือศาสดาแท้ นั่นลงตรงนี้ จำถึงกันเหมือนแม่น้ำมหาสมุทรจ่อลงบึงนี้ถึงกันหมดเลย ธรรมนี้ก็เหมือนกันพอผางถึงจุดนี้ก็ถึงกันหมด นี่หมายถึงสุดยอดแห่งธรรม ศาสดาอยู่ในนั้นหมด ธรรมอยู่ในนั้นหมด เป็นธรรมแท้เดียวกัน เรียกว่าเป็นมหาสมุทรอันเดียวกัน เป็นหาวิมุตติ-มหานิพพานอันเดียวกัน ไม่ได้แยกกันไปไหนเลย

เพราะฉะนั้นท่านจึงไม่ทูลถามพระพุทธเจ้าว่ามีมากน้อยเท่าไร ดูอันนี้ถึงกันหมดเลย นี่ละธรรมแท้เป็นอย่างนั้น ปฏิบัติตัวของเราเองมาขึ้นอยู่กับใจนะ จะเลิศเลอที่ใจ ท่านทั้งหลายอย่าไปหาสิ่งเลิศเลอจากภายนอกนะ ต้องเอาใจเป็นประมาณ ใจมีธรรม ใจสงบ จะรู้จักประมาณ การประพฤติตัว ทุกสิ่งทุกอย่าง หน้าที่การงาน จะรู้จักประมาณ ธรรมทั้งหลายนี้เป็นธรรมชาติอันหนึ่งที่อยู่ภายในจิตใจ จะกระชิบกระชาบเตือน ไม่ถูกไม่ตีอะไร จะรู้ตัวเอง โดยไม่ต้องให้คนอื่นมาเตือนมาบอก อันไหนที่รู้แล้วไม่ฝืนๆ นั่น เรื่องธรรมเป็นอย่างนั้น ลงอยู่กับใจ เหมือนหนึ่งว่าศาสดาเตือนอยู่ตลอด

ธรรมเป็นขั้นๆ การประพฤติปฏิบัติธรรมค่อยรู้สึกตัวเป็นลำดับ ยิ่งละเอียดเท่าไร ยิ่งรู้สึกตัวไปโดยลำดับลำดับ จนกระทั่งถึงวิมุตติหลุดพ้นแล้วหมด เรื่องโทษเรื่องกรรมอะไรไม่มีแล้วผ่านหมด เรื่องดิฉินนินทา สรรเสริญเยินยอไม่มี ผ่านหมดแล้ว เหล่านี้เป็นเศษเป็นเดน เป็นถึงขยะ ความดำหนิตฉินนินทา ความสรรเสริญเหล่านี้เป็นเศษเป็นเดน เป็นถึงขยะ เทียบกับธรรมชาตินั้นไม่ได้เลย เพราะฉะนั้นท่านถึงไม่มีหวั่น ใครจะว่าอะไรก็พวกถึงขยะ เท่านั้นพอ มันต่างกันยังไงถึงขยะกับธรรมชาตินั้นนั้น นั่นละธรรมเลิศเป็นอย่างนั้น

เลิศที่ใจนะ ทุกข์ก็ทุกข์ที่ใจ โลกธาตุกว้างแสนกว้างไม่มีสิ่งใดเป็นทุกข์นะ มาเป็นอยู่ที่ใจของคนและสัตว์แต่ละดวงๆ นี่ละ ถ้าประพฤติไม่ถูกเป็นไฟเผาตัวเอง ถ้าประพฤติถูกแล้วก็มาเย็นที่ใจๆ จนกระทั่งถูกต้องสุดขีดแล้วเย็นเต็มทีครอบโลกธาตุ นั่นอยู่ที่ใจนะ ความเลิศเลอความเลวร้ายอยู่ที่ใจ ให้ปฏิบัติตัวเองให้ดี เราจะได้มีความสงบสุขเย็นใจ พวกจำเอานะ วันนี้พูดเพียงเท่านั้นละ ไม่พูดมาก มันก็เหนื่อยพอสมควรแล้ว เหนื่อย ไม่อยากพูด ฉันทันแล้วไปเลยนี้เหมาะ นี้เราก็ตนเอานะ ต่อไปนี้จะให้ศีลให้พร

ชมถ่ายทอดสดพระธรรมเทศนาของหลวงตามกำหนดการ ได้ที่
www.Luangta.com หรือ www.Luangta.or.th